

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 27 grudnia 2018 r.

Pozycja 179

POSTANOWIENIE z dnia 12 września 2018 r. Sygn. akt Ts 98/18

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Stanisław Rymar,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej G.K. w sprawie zgodności:

art. 535 § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1904, ze zm.) z art. 2 w związku z art. 45 ust. 1, w związku z art. 31 ust. 3 i art. 77 ust. 1 i 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 25 czerwca 2018 r. (data nadania) G.K. (dalej: skarżący) wystąpił o stwierdzenie, że art. 535 § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1904, ze zm.; dalej: k.p.k.) w zakresie, w jakim „w przypadku wniesienia przez stronę kasacji oczywiście bezzasadnej i przeprowadzenia rozprawy kasacyjnej z możliwym udziałem przedstawiciela procesowego strony, pozbawia stronę prawa do sporządzenia przez sąd pisemnego uzasadnienia postanowienia o oddaleniu kasacji, (...)”, jest niezgodny z art. 2 w związku z art. 45 ust. 1, w związku z art. 31 ust. 3 i art. 77 ust. 1 i 2 (w *petitum* skargi – art. 77 ust. 1) Konstytucji.

Skarga konstytucyjna została sformułowana w związku z następującą sprawą.

Postanowieniem z 11 kwietnia 2018 r. Sąd Najwyższy oddalił – jako oczywiście bezzasadną – kasację wniesioną przez pełnomocnika skarżącego (oskarżyciela posiłkowego) od wyroku Sądu Okręgowego w W. z 25 stycznia 2017 r. W piśmie z 13 kwietnia 2018 r. skarżący wniósł o sporządzenie pisemnego uzasadnienia tego orzeczenia. W odpowiedzi, pismem z 17 kwietnia 2018 r., Przewodniczący Wydziału II Sądu Najwyższego poinformował pełnomocnika skarżącego o tym, że zgodnie z art. 535 § 3 k.p.k., uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z 11 kwietnia 2018 r. nie zostanie sporządzone, ponieważ kasacja została oddalona jako oczywiście bezzasadna. W związku z tym, skarżący w piśmie z 23 kwietnia 2018 r., sporządzonym i podpisanym przez reprezentującego go w postępowaniu kasacyjnym adwokata, podtrzymał w całości żądanie przedstawione 13 kwietnia 2018 r. i wniósł o jego rozstrzy-

gnięcie procesowe. Zarządzeniem z 8 maja 2018 r. Sąd Najwyższy stwierdził brak podstaw do sporządzenia uzasadnienia postanowienia Sądu Najwyższego z 11 kwietnia 2018 r. W jego uzasadnieniu, przytoczywszy treść art. 535 § 3 k.p.k., stwierdził, że w sprawie skarżącego „nie zaktualizowały się sytuacje opisane w zdaniu drugim powołanego przepisu, nakazujące sporządzenie uzasadnienia na wniosek strony. Nie zaistniała też sytuacja, w której Sąd Najwyższy z urzędu uznał za konieczne sporządzenie uzasadnienia postanowienia”. Powyższe zarządzenie zostało doręczone pełnomocnikowi skarżącego 11 maja 2018 r.

Z wydaniem wskazanych rozstrzygnięć skarżący wiąże naruszenie prawa do sprawiedliwej procedury sądowej, będącego elementem prawa do sądu (art. 2 w związku z art. 45 ust. 1 i art. 31 ust. 3 Konstytucji). Powołując się na orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, skarżący wykazuje, że uzasadnienie orzeczeń sądowych – którego funkcją jest m.in. dokumentacja argumentów przemawiających za przyjętym rozstrzygnięciem, umacnianie poczucia zaufania społecznego i demokratycznej kontroli nad wymiarem sprawiedliwości – to element prawa do rzetelnego sądu jako konstytucyjnie chronionego prawa jednostki. Brak obowiązku uzasadnienia, dlatego kasację uznano za oczywiście bezzasadną, budzi także wątpliwości w kontekście zasady zaufania do wymiaru sprawiedliwości (art. 2 Konstytucji).

Zdaniem skarżącego obowiązująca regulacja ogranicza jego prawo, jako strony postępowania, do zapoznania się z rzetelnym uzasadnieniem wydanego rozstrzygnięcia. W jego ocenie, za takie nie można bowiem uznać ustnego uzasadnienia orzeczenia wydanego na rozprawie. Jak bowiem zauważył, ustne motywy uzasadnienia „sprowadzają się do kilku lub kilkunastozdaniowych wypowiedzi sędziego sprawozdawcy, co w świetle charakteru i wysokiego stopnia skomplikowania spraw kasacyjnych, obszerności akt, obszerności wnoszonych kasacji i wydanych orzeczeń (częstokroć kilkusetstronicowych, powoduje, iż postępowanie (...) pozostaje w dalszym ciągu nieprzenikalne i nieweryfikowalne dla strony i jej pełnomocnika. Dodatkowo ustne motywy często są niezrozumiałe dla stron ze względu na sposób wypowiedzi sędziów Sądu Najwyższego”.

W braku uzasadnienia orzeczenia skarżący upatruje ograniczenie możliwości dochodzenia wynagrodzenia szkody, jaka została mu wyrządzona przez niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej (art. 77 ust. 1 Konstytucji). Orzeczenie bez uzasadnienia nie może być np. podstawą skargi do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu (dalej: ETPC) ponieważ, gdy nieznane są motywy, którymi kierował się Sąd Najwyższy, dokonanie rozstrzygnięcia o zasadności dochodzonego zadośćuczynienia przez ETPC jest znacząco utrudnione. Tym samym kwestionowana regulacja zamyka drogę sądową dochodzenia naruszonych wolności lub praw (art. 77 ust. 2 Konstytucji).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: u.o.t.p. TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań lub jest oczywiście bezzasadna.

Skarżący zakwestionował art. 535 § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1904, ze zm.; dalej: k.p.k.) w brzmieniu: „Oddalenie kasacji jako oczywiście bezzasadnej nie wymaga pisemnego uzasadnienia; jeżeli postanowienie zostało wydane na posiedzeniu oraz wtedy, gdy zostało wydane na rozprawie a strona pozbawiona wolności nie miała przedstawiciela procesowego i nie została sprowa-

dzona na rozprawę, uzasadnienie sporządza się na jej wniosek. Przepisy art. 422 i 423 stosuje się odpowiednio”.

Istota zarzutów sformułowanych w skardze dotyczy naruszenia prawa do odpowiednio ukształtowanej procedury sądowej, zapewniającej sprawiedliwe i jawne rozpoznanie sprawy.

Na temat zakresu prawa do sądu i jego elementów, w tym istnienia – w ramach tego prawa – wymogu pisemnego uzasadnienia rozstrzygnięcia oddalającego kasację jako oczywiście bezzasadną, Trybunał wypowiedział się w wyroku z 16 stycznia 2006 r. (sygn. SK 30/05, OTK ZU nr 1/A/2006, poz. 2; Trybunał stwierdził, że art. 535 § 2 k.p.k. jest niezgodny z art. 2 w związku z art. 45 ust. 1 i art. 31 ust. 3 Konstytucji oraz nie jest niezgodny z art. 77 Konstytucji). Podstawą tego orzeczenia było uznanie, że zgromadzenie w ramach jednego postępowania sądowego trzech czynników, tj. braku powinności zawiadamiania stron, braku powinności sporządzenia uzasadnienia oraz faktu posługiwania się zwrotem nieostrym (oczywistą bezzasadnością), jako przesłanek stosowania ówczesnego art. 535 § 2 k.p.k. wykluczających informacyjny obowiązek sądu, prowadzi do wniosku o przekroczeniu przez ustawodawcę granic proporcjonalności w zakresie ukształtowania rzetelnej procedury rozpatrywania „oczywiście bezzasadnych kasacji”. Trybunał Konstytucyjny nie dopatrywał się naruszenia standardu konstytucyjnego w zakresie rozpoznania kasacji jako nadzwyczajnego środka odwoławczego – co wymaga podkreślenia – w żadnym z trzech wskazanych elementów z osobna, tj. m.in. w samym braku powinności sporządzenia uzasadnienia, lecz w ich łącznym wystąpieniu w jednym postępowaniu. Skutkiem tej sytuacji było bowiem wyłączenie możliwości uzyskania przez stronę informacji o motywach rozstrzygnięcia.

Wskazany powyżej przypadek nie występuje w niniejszej sprawie, będącej przedmiotem wstępnego rozpoznania. Wprawdzie postanowieniem z 11 kwietnia 2018 r. Sąd Najwyższy oddalił kasację (bez sporządzenia pisemnego uzasadnienia) wniesioną przez pełnomocnika skarżącego jako oczywiście bezzasadną, jednak – co zauważa sam skarżący – w rozprawie kasacyjnej mógł uczestniczyć jego obrońca, a w związku z tym mógł wysłuchać ustnego uzasadnienia wygłoszonego przez sędziego sprawozdawcę.

Domniemania konstytucyjności zakwestionowanego w skardze art. 535 § 3 k.p.k. nie podważa sformułowany w skardze zarzut braku rzetelności tego typu uzasadnień (skarżący twierdzi, że są one niezrozumiałe, ponieważ sprowadzają się „do kilku lub kilkunastozdaniowych wypowiedzi” sędziego). Zdaniem Trybunału, jeżeli takie było uzasadnienie w sprawie, w związku z którą skarżący wniósł skargę do Trybunału, to zarzut ten dotyczy wyłącznie kwestii stosowania prawa, a nie treści zakwestionowanego przepisu.

Mając powyższe na względzie, Trybunał stwierdza, że art. 535 § 3 k.p.k. we wskazanym przez skarżącego zakresie nie pozbawia go ani prawa do jawnego rozpoznania sprawy, ani prawa do zapoznania się z podstawami wydanego orzeczenia.

Zdaniem Trybunału Konstytucyjnego w braku uzasadnienia orzeczenia Sądu Najwyższego nie można także upatrywać ograniczenia w dochodzeniu wynagrodzenia szkody (o którym mowa w art. 77 ust. 1 Konstytucji) przed ETPC. Wskazane postanowienie Konstytucji nie gwarantuje bowiem trybu, w jakim ma zostać orzeczone naprawienie szkody za bezprawne działanie organów władzy publicznej. Nie sposób także nie zauważyć, że orzeczenie uznające wniesioną kasację za oczywiście bezzasadną nie rozstrzygało o ewentualnym odszkodowaniu należnym skarżącemu. Zatem naruszenie prawa konstytucyjnego wynikającego z art. 77 ust. 1 Konstytucji ma charakter potencjalny, a nie konkretny.

Wskazane okoliczności są – zgodnie z art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p. TK – podstawą odmowy nadania analizowanej skardze dalszego biegu.

Mając powyższe na względzie, Trybunał orzekł jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p. TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia